

*Dr. SOMOS ZSUZSANNA**kandidátus, az MTA doktora**Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc vértanúja
Báró Jeszenák János kormánybiztos*

Családja Temes vármegyéből származik, nemesi oklevelet a XVI. században Báthory István erdélyi fejedelemtől kaptak. 200 év múlva **Jeszenák Pál** nagybirtokot szerzett Pozsony vármegyében, és **Királyfia** helységnek királyi adományt szerzett, innét ered a család előneve. **Pál nevű fia** 1781-ben **bárái rangra** emelkedett.



Jeszenák János ebben a főúri családban született első gyermekként 1800 jan. 22-én Pozsonyban, tanulmányait is itt teljesítette **jogi végzettséggel**. A nemesi hagyományoknak megfelelően két év alatt bejárta Európa országait (Itália, Franciaország és Britannia). 1821. július 19-én Londonban részt vett IV. György koronázásán.

Hazatérte után birtokain jobbágyaival patriarkális viszonyban gazdálkodott. 1829-ben feleségül vette **Forgách Alojzia grófnőt** – boldog házasságban éltek: **öt gyermekük**

született. **Gyermekeihez intézett intenciói:** maradjatok meg az erény útján, nézeteiket igyekezzetek az uralkodó nézetekhez igazítani, ha ez nem megy, vonuljatok vissza.

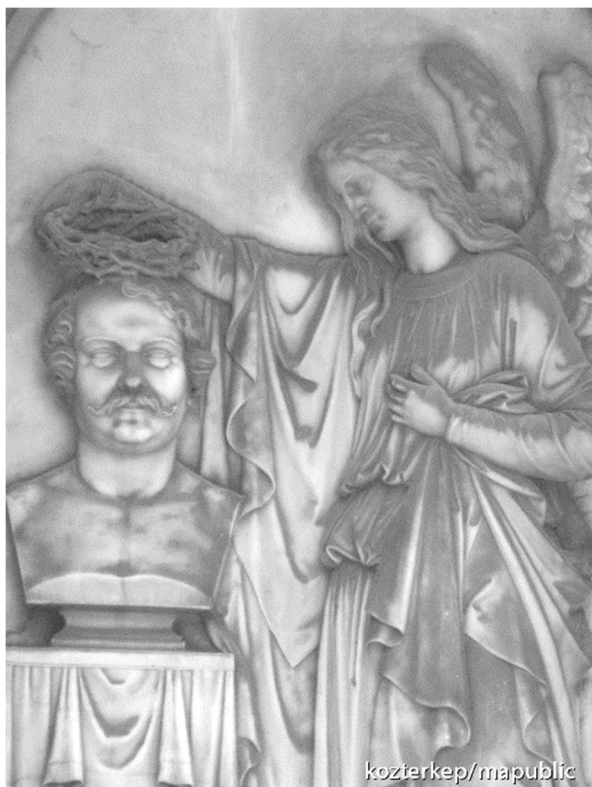
Egyházi tisztsége: a magyarhoni ágostai hitvallású evangélikusok egyházkerületeinek névtárában, mint világi felügyelő ötször szerepelnek a Jeszenákok. Hősünk a nyitrai evangélikus esperesség felügyelői feladatát látta el.

Politikai pályafutása: 1825-től a főrendi tábla ellenzékjeként vett részt az **országgyűlés** munkájában, amely vezetője **gróf Batthyány Lajos volt**, így kerültek szoros kapcsolatba. Széchenyi **munkássága nagy hatással volt rá, leveleztek egymással**, támogatta a híd-építést, felszólalt a perbe fogott Wesselényi báró mellett, a Nemzeti Múzeum építését is támogatta.

Az **1848-ban megalakult Batthyány kormány tagja**, **Szemere Bertalan javaslatára** nevezte ki István nádor Nyitra vármegye főispánjává, majd **teljhatalmú kormánybiztossá**. Ezen funkciójában **reguláris és nemzetőr-csapatokat** szervezett a szerveződő szlovákok ellen, hivatalának központja Komáromban volt. A Görgey-Kossuth vitában az előbbi mellett állt ki.

1849. aug. 13-án a világosi fegyverletelnél került **fogságba**. Először **Aradon** hallgatták ki, majd **Pestre** szállították az **Újépületbe**. **Utolsó napjai:** peranyaga elveszett, nem ismert, az **ítélet kötél általi halál**. Amikor József nádor özvegye értesült az ítéletről,

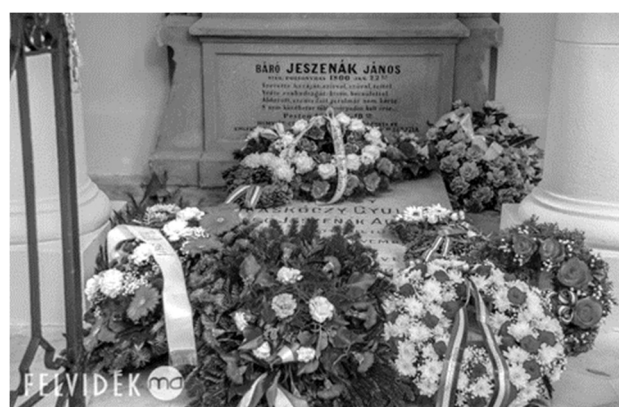
közben járt a rendőrminiszternél az ítélet végrehajtásának halasztásáért – ez azonban sikertelen maradt.



A kivégzés előtti napon a pesti evangélikus lelkész meglátogatta a 49 éves halára ítéltet a börtönben és úrvacsorában részesítette. A lelkészt a következő szavakkal fogadta: „... én szabad leszek, ha kivégeznek, de önökre és a házára halálíg tartó rabság vár...” Az ítéletet október 10-én hajnali 5 órakor hajtották végre: elsőként báró Jeszenák Jánost

szólították, felolvasták az ítéletet és a rab ezen szavakkal búcsúzott: **”Megbocsátok ellenségeimnek”**.

Báró Jeszenák János holttestét 1867-ig a pesti református templom sírboltjában őrizték, síremlékén a családi címerrel. Az özvegy 1867-ben kapott engedélyt a koporsó **Pozsonyba** szállításáról, itt az evangélikus egyház december 2-án **gyászünnepeget** rendezett és két év múlva, 1869. okt. 10-én, a **kivégzés 20. évfordulóján** leplezték le a Kecskéapui temetőben síremlékét.



Irodalom:

evangelikus.hu

in memoriam Arad 1849.



Székita aranykincs (Tibold László fotója)